

Akademia Muzyczna im. S. Moniuszki w Gdańsku

Wydział Dyrygentury Chóralnej, Muzyki Kościelnej, Edukacji Artystycznej, Rytmiki i Jazzu

Rok akademicki 2021/22

SYLABUS PRZEDMIOTU

TEOLOGIA MUZYKI

Kierunek (właściwe podkreślić):

Edukacja artystyczna w zakresie sztuki muzycznej

Jazz i muzyka estradowa

Studia (właściwe podkreślić):

licencjackie, magisterskie

Imię i nazwisko prowadzącego: ks. dr hab. Jacek Bramorski, prof. AM

Założenia, cele oraz charakterystyka przedmiotu:

Refleksja naukowa nad fenomenem muzyki ma charakter wieloaspektowy. We współczesnych badaniach nad zjawiskiem muzyki obok analiz ściśle muzykologicznych, historycznych i kulturowo-społecznych, wiele uwagi poświęca się również jej wymiarowi psychologicznemu, filozoficznemu, a także teologicznemu. Uwzględniając fakt, że znaczna część światowego dziedzictwa kultury muzycznej powstała z inspiracji religijnej, nie ulega wątpliwości, że nie tylko muzykolog, ale także artysta muzyk (zwłaszcza muzyk kościelny) powinien być zorientowany w podstawowych zagadnieniach z zakresu teologii. Nie może także zabraknąć erudycji teologicznej w badaniach nad różnymi koncepcjami poetyki muzycznej, które nie tylko w przeszłości, ale również współcześnie deklarują swe pokrewieństwo ze światopoglądem religijnym, a szczególnie chrześcijańskim. Teologia muzyki nie ogranicza się jednak do dostarczenia określonego minimum wiedzy teologicznej niezbędnej muzykom dla zrozumienia i właściwego wykonania dzieł inspirowanych religią. Próbuje ona bowiem odpowiedzieć na znacznie głębsze pytanie o teologiczne znaczenie muzyki jako takiej. Badania naukowe w tym zakresie koncentrują się nie tylko na samych podstawach najogólniej pojętego zjawiska muzycznego, ale także na stosunku doświadczenia muzycznego do życia wiary, modlitwy i do przeżywania liturgii. W polu zainteresowań badawczych teologii muzyki znajdują się przede wszystkim antropologiczno-teologiczne racje obecności muzyki w przestrzeni kulturowej oraz teologiczne kryteria sakralności sztuki muzycznej. W tym kontekście istotną rolę pełni także próba wytyczenia granic tzw. inkulturacji, w zetknięciu muzyki kościelnej ze sztuką tworzoną na innym gruncie kulturowym oraz w oparciu o inne założenia antropologiczne. Warto zauważyć, że teologiczna refleksja nad muzyką nie jest wyłącznie domeną teologów katolickich, ale stanowi także przedmiot zainteresowań naukowych przedstawicieli innych Kościołów chrześcijańskich (m.in. anglikanów, luteranów, prawosławnych). W tym kontekście teologia muzyki jawi się jako intelektualna i duchowa przestrzeń dialogu ekumenicznego, a także szeroko pojętego spotkania pomiędzy różnymi religiami a światem kultury.

Celem przedmiotu jest prezentacja zagadnień dotyczących muzyki w aspekcie teologicznym, ze szczególnym uwzględnieniem punktów stycznych pomiędzy wiarą a sztuką. Jako efekt kształcenia przewiduje się zdobycie wiedzy oraz ukształtowanie postawy humanistycznej i artystycznej pozwalającej na zrozumienie religijnej inspiracji sztuki muzycznej na przestrzeni wieków i

współcześnie. Dzięki temu student będzie mógł nabyć umiejętność zastosowania zdobytej wiedzy do analizowania szeroko rozumianej twórczości muzycznej, a zwłaszcza do określenia podstawowych kryteriów teologicznych muzyki sakralnej.

Wymagania wstępne i dodatkowe:

Podstawowy kurs z zakresu wprowadzenia do teologii, biblijnych podstaw muzyki oraz liturgiki ogólnej.

Zalecane fakultatywne komponenty przedmiotu:

Filozofia. Historia estetyki muzycznej. Historia muzyki kościelnej.

Bibliografia podstawowa:

- Bramorski J., Pieśń nowa człowieka nowego. Teologiczno-moralne aspekty muzyki w świetle myśli Josepha Ratzingera – Benedykta XVI, Gdańsk 2012.
- Bramorski J., Antyczne źródła estetyki muzycznej, „Studia Gdańskie” 46(2020), s. 221-234.
- Bramorski J., Muzyka w kontekście myśli teologicznej św. Tomasza z Akwinu, "Studia Gdańskie" 27(2010), s. 91-110.
- Grabowski B., Muzyka w przestrzeni sakralnej, w: J. Krassowski (red.), Musica sacra, Gdańsk 2005, s. 83-97.
- Grabowski B., Przestrzeń muzyki sakralnej, w: J. Krassowski (red.), Musica sacra, Gdańsk 2005, s. 68-82.
- Hinz E., Nurt religijny w muzyce różnych epok, Pelplin 2005.
- Jan Paweł II, List do artystów, Rzym 1999.
- Matusiak B., Hildegarda z Bingen. Teologia muzyki, Kraków 2003.
- Pawlak I., Muzyka liturgiczna po Soborze Watykańskim II w świetle dokumentów Kościoła, Lublin 2001.
- Ratzinger J., Nowa pieśń dla Pana, Kraków 2005.
- Ratzinger J., Śpiewajcie Panu pieśń nową, w: F. Koenig (red.), Muzyka w służbie Bogu i człowiekowi, Gliwice 2006, s. 9-12.
- Ratzinger J., Sakrament i misterium. Teologia liturgii, Kraków 2011, s. 157-180.
- Stankiewicz D., Człowiek jako byt osobowy otwarty na prawdę, dobro i piękno, w: J. Bramorski (red.), Musica sacra 7, Gdańsk 2011, s. 9-19.
- Waloszek J., Teologia muzyki. Współczesna myśl teologiczna o muzyce, Opole 1997.

Bibliografia uzupełniająca:

- Bramorski J., Chrześcijanin jako świadek piękna, „Ateneum Kapłańskie” 150(2008) z. 2, s. 244-264.
- Fubini E., Historia estetyki muzycznej, Kraków 1997.
- Kawecki W., Czy piękno może zbawić? Wokół teologii piękna, „Studia Theologica Varsaviensia” 47(2009) nr 2, s. 201-221.
- Montagu J., Instrumenty muzyczne w Biblii, Kraków 2006.
- Poltner G., Estetyka filozoficzna, Kraków 2011.
- Ratzinger J., Duch liturgii, Poznań 2005.
- Ratzinger J., Święto wiary. O teologii Mszy świętej, Kraków 2006.
- Zięba S., Bóg w życiu wielkich kompozytorów, Pelplin-Gdańsk 2001.
- Zięba S., Wpływ muzyki na psychikę człowieka, Pelplin 2003.

Efekty kształcenia – wiedza:

Student posiada uporządkowaną wiedzę w zakresie zasad etycznych związanych z teologicznym wymiarem etosu muzyka kościelnego.

Student posiada orientację w zakresie głównych kierunków teologicznych odnoszących się do muzyki sakralnej.

Student posiada pogłębioną wiedzę w obrębie estetyki teologicznej i teologii kultury.

Student wyjaśnia historyczno-teologiczny kontekst współczesnego wychowania przez sztukę oraz terapeutycznego oddziaływania muzyki.

Student posiada głębokie zrozumienie wzajemnych relacji pomiędzy teologicznym znaczeniem muzyki a praktyką pracy artystycznej muzyka kościelnego.

Efekty kształcenia – umiejętności:

Student analizuje dzieła muzyczne w aspekcie zawartej w nich inspiracji teologicznej.

Student rozpoznaje teologiczne kryteria muzyki sakralnej.

Student posiada umiejętność teologicznego interpretowania muzyki sakralnej.

Student poddaje krytyce współczesne zagrożenia kulturowe zniekształcające teologiczne znaczenie muzyki sakralnej.

Student weryfikuje pod względem teologicznym repertuar muzyki kościelnej.

Student analizuje relacje pomiędzy muzyką a etyką.

Efekty kształcenia - kompetencje społeczne:

Student posiada umiejętność krytycznej oceny własnych działań twórczych w oparciu o teologiczne kryteria muzyki kościelnej.

Student jest wrażliwy na duchowy wymiar ogólnoludzkiego dziedzictwa kulturowego w dziedzinie sztuki muzycznej.

Student wykazuje kreatywność w zakresie rozpoznawania teologicznego wymiaru działalności artystycznej.

Student ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie światowego dziedzictwa kulturowego jako jego współtwórca

Semestr: 1 wymiar godzin 30 ilość pkt. ECTS 2

Rodzaj zajęć (właściwe podkreślić): wykład, ćwiczenia, seminarium

Sposób zaliczenia (właściwe podkreślić):

E-egzamin, ZO-zaliczenie z oceną, Z-zaliczenie bez oceny

Treści programowe wraz z opisem efektów kształcenia:

- 1) Filozoficzne źródła teologii muzyki
- 2) Etos muzyczny szkoły pitagorejskiej
- 3) Muzyka w platońskiej koncepcji etyczno-wychowawczej
- 4) Arystotelesowska synteza etycznego wymiaru muzyki
- 5) Teologia muzyki w perspektywie biblijnej
- 6) Teologia muzyki w Starym Testamencie
- 7) Teologia muzyki w Nowym Testamencie
- 8) Rys historyczny teologicznej refleksji nad muzyką
- 9) Teologia muzyki w okresie patrystycznym

- 10) Teologia muzyki w średniowieczu
- 11) Teologia muzyki w dobie nowożytnej i współczesnej

Metody dydaktyczne:

Wykład ubogacony elementami konwersatorium.

Warunek zaliczenia kursu wraz z metodami i kryteriami oceniania:

Aktywne uczestnictwo w zajęciach zakończone kolokwium.

Semestr: 2 wymiar godzin 30 ilość pkt. ECTS 2

Rodzaj zajęć (właściwe podkreślić): wykład, ćwiczenia, seminarium

Sposób zaliczenia (właściwe podkreślić):

E-egzamin, ZO-zaliczenie z oceną, Z-zaliczenie bez oceny

Treści programowe wraz z opisem efektów kształcenia:

- 1) Podstawowe kierunki teologicznej refleksji o muzyce
- 2) Muzyka w perspektywie dzieła stworzenia
- 3) Muzyka w perspektywie tajemnicy Wcielenia
- 4) Pneumatologiczny wymiar muzyki
- 5) Muzyka kościelna jako integralna część liturgii
- 6) Eschatologiczny sens muzyki
- 7) Teologia muzyki wobec współczesnych wyzwań
- 8) Teologia w obliczu kryzysu sztuki sakralnej
- 9) Teologia muzyki wobec przemian kulturowych
- 10) Współczesne zagrożenia teologicznego sensu muzyki
- 11) Chrześcijański etos artysty muzyka

Metody dydaktyczne:

Wykład ubogacony elementami konwersatorium.

Warunek zaliczenia kursu wraz z metodami i kryteriami oceniania:

Aktywne uczestnictwo w zajęciach zakończone kolokwium.